

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 112
від 11 січня 2023 року

до проекту Закону України
про внесення змін до статті 48 Закону України “Про вищу освіту”
щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти
для іноземців та осіб без громадянства
(реєстр. № 5727 від 02.07.2021)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій 03.11.2021 (протокол № 83) розглянув проект Закону України про внесення змін до статті 48 Закону України “Про вищу освіту” щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727 від 02.07.2021), поданий народним депутатом України Гришиною Ю.М. та іншими народними депутатами України, і рекомендував Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу.

Однак у зв'язку з втратою законопроектом актуальності Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на своєму засіданні 11.01.2023 (протокол № 112) повторно, в порядку, встановленому частиною п'ятою статті 44 Закону України “Про комітети Верховної Ради України”, розглянув проект Закону України про внесення змін до статті 48 Закону України “Про вищу освіту” щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства» (реєстр. № 5727 від 02.07.2021), поданий народним депутатом України Гришиною Ю.М. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

У Пояснювальній записці до законопроекту визначено, що його розроблено з метою врегулювання організації освітнього процесу для студентів, які є громадянами іноземних країн та/або особами без громадянства.

Для досягнення цієї мети законопроектом передбачено внесення змін до статті 48 Закону України “Про вищу освіту”, зокрема доповнення новою

частиною, яка визначає, що “для іноземців, осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, в окремих групах, що складаються виключно з іноземців та/або осіб без громадянства, навчання може здійснюватися іноземною мовою. При цьому заклади вищої освіти забезпечують вивчення такими особами державної мови протягом усього періоду навчання”.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму експертному висновку зазначає, що поданий законопроект за своїм змістом “фактично є доопрацьованим варіантом проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземних громадян та осіб без громадянства” (реєстр. № 3717 від 22.06.2020). При цьому, авторами поданого законопроекту значною мірою враховані зауваження та пропозиції, що висловлювалися у висновку Головного управління до зазначеного проекту”.

Разом з тим, ГНЕУ висловило пропозицію щодо доцільності конкретизувати критерії опанування зазначеною категорією осіб державної мови відповідно до державних стандартів.

Комітет з питань освіти, науки та інновацій отримав експертні висновки від:

1. *Комітету з питань бюджету*, який за наслідками розгляду прийняв рішення, що проект Закону України про внесення змін до статті 48 Закону України “Про вищу освіту” щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства, реєстр. № 5727 від 02.07.2021, поданий народними депутатами України Гришиною Ю.М. та іншими, матиме вплив на показники бюджету (збільшуватиме видатки державного та місцевих бюджетів на здійснення освітньої діяльності закладами вищої освіти). У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2022 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2023 року, а після 15 липня 2022 року - не раніше 1 січня 2024 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

2. *Міністерства освіти і науки України*, яке в межах компетенції не має зауважень та пропозицій до тексту законопроекту.

3. *Міністерства культури та інформаційної політики України*, яке підтримує законопроект реєстр. № 5727 із зауваженнями, зокрема вказує на необхідність уточнення щодо визначення часового періоду вивчення державної мови.

4. *Міністерства закордонних справ України*, яке, розглянувши законопроект реєстр. № 5727, зазначає, що питання навчання іноземців, осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб в окремих групах, що складаються виключно з іноземців та/або осіб без громадянства, іноземними мовами може бути врегульоване шляхом розширення міжнародної договірно-правової бази. Зокрема, йдеться про укладення відповідних документів з визначеними країнами задля закріплення взаємовигідного партнерства у сфері освіти на принципі взаємності, якими би передбачалося, що надання іноземним громадянам певних прав у сфері освіти здійснюється за умови, що громадяни України, які перебувають у відповідних

іноземних державах, користуються аналогічними правами і пільгами. Така взаємність має встановлюватися міжнародним договором.

5. *Інституту законодавства Верховної Ради України (нині Дослідницька служба Верховної Ради України)*, який, погоджуючись з тим, що питання визначення іноземної мови для іноземців та осіб без громадянства є актуальним у контексті кваліфікацій вищої освіти, суттєвим для заохочення отримання ними освіти в Україні, підвищенням престижності та привабливості закладів вищої освіти України, звертає увагу на те, що частина перша статті 21 Закону України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” визначає, що мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. Відтак, зазначене зумовлює ризик створення колізії у чинному законодавстві.

6. *Національній академії правових наук України*, яка підтримує законопроект реєстр. № 5727 як такий, що найбільшою мірою узгоджується з Конституцією України, чинним законодавством України та офіційною доктриною Конституційного Суду України, та визнає його більш сучасним, оскільки законопроект визнає право закладу вищої освіти самостійно обирати мову навчання відповідно до потреб абітурієнтів та ринку освітніх послуг. Збільшення в Україні штучних перешкод для іноземців призведе до того, що вони оберуть для навчання іноземні університети, будуть фінансувати інші держави, у тому числі державу-агресора – Російську Федерацію.

7. *Громадської організації “Спілка ректорів закладів вищої освіти України”*, яка висловила підтримку законопроекту реєстр. № 5727.

8. *Ради ректорів закладів вищої освіти Одеського регіону*, яка висловила підтримку законопроекту реєстр. № 5727.

9. У висновку *Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого* зазначено, що на теперішній час в університетах існують перешкоди для збільшення контингенту іноземних громадян через обмеження їх права у виборі мови навчання. Відтак, висловлено підтримку законопроекту реєстр. № 5727.

10. До Комітету також надійшло *рішення Івано-Франківської міської ради*, у якому висловлені застереження щодо прийняття законопроекту реєстр. № 5727.

На засіданні підкомітету з питань вищої освіти Комітету з питань освіти, науки та інновацій 1 листопада 2021 року було розглянуто зазначений законопроект і рекомендовано його підтримати.

При повторному розгляді законопроекту за реєстр. № 5727 на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій 11.01.2023 народні депутати України – члени Комітету, враховуючи втрату цим законопроектом актуальності, рекомендують його відхилити.

Заслухавши інформацію ініціаторів законопроекту, голови підкомітету з питань вищої освіти та представників Міністерства освіти і науки України, враховуючи втрату актуальності законопроектом за реєстр. № 5727, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій до проекту Закону України про внесення змін до статті 48 Закону

України “Про вищу освіту” щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727 від 02.07.2021) від 03.11.2021 (протокол № 83) вважати таким, що скасований.

2. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Закону України “Про Регламент Верховної Ради України” проект Закону України про внесення змін до статті 48 Закону України “Про вищу освіту” щодо врегулювання освітньої діяльності у сфері вищої освіти для іноземців та осіб без громадянства (реєстр. № 5727 від 02.07.2021), поданий народним депутатом України Гришиною Ю.М. та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду в першому читанні відхилити.

3. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити народного депутата України – члена Комітету, голову підкомітету з питань вищої освіти Ю. Гришину.

Голова Комітету

Сергій БАБАК